

l'escletxa

revista de la llengua i la cultura catalanes

Número 53

Hivern 2024

Els Premis Joan Coromines es converteixen en un clam per la unitat de la llengua

El Correllengua reivindica la filòloga Carme Junyent

TU ETS LA PEÇA

QUE ENS CAL

El Correllengua

El Correllengua és present a tot el país. El pas de la flama com a element de cohesió entre els territoris de parla catalana n'és el símbol principal. És una iniciativa que esdevé arreu acte festiu, i alhora, reivindicatiu i pedagògic sobre la llengua catalana. El Correllengua s'inicia anualment en un indret dels Països Catalans i es clou cada any a la Catalunya Nord tot recordant, per a la memòria col·lectiva, la pèrdua i amputació de les terres nord-catalanes.

QUI SOM?

La Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) va néixer l'any 1996 amb la voluntat de fer un treball de xarxa entre associacions i persones d'arreu del país, amb voluntat d'implicar-se en projectes basats en quatre grans objectius:

Assolir la plena normalitat política i social de la llengua catalana, tot assegurant polítiques actives per facilitar-ne l'ús social.

Cultivar la nostra cultura posant-la a l'alçada dels nous temps, fer-ne créixer l'estima entre tots els catalans —tant d'origen com d'adopció— i difondre'n les múltiples manifestacions perquè sigui reconeguda i valorada arreu en peu d'igualtat amb les altres expressions identitàries.

Reclamar de les institucions de tots els Països Catalans el reconeixement de la unitat lingüística de la llengua catalana, per tal d'avançar junts en la plena normalització de la llengua.

Cal enfortir la nostra personalitat com a poble. En aquest sentit, cal que la llengua esdevingui un element bàsic de cohesió social, obri el camí cap la recuperació de la nostra identitat col·lectiva i consolidi la voluntat d'esdevenir un poble amb capacitat de decidir lliurement el seu futur.

QUÈ FEM?

Cada dia es fa més palès que, tot i els avenços en el coneixement, l'ús social de la llengua catalana disminueix perillosament. La CAL treballa, juntament amb altres col·lectius, per invertir aquesta tendència a partir de dos punts bàsics: incidir en la renovació de la consciència d'autoestima per la llengua, pel que fa als ciutadans dels Països Catalans, i treballar en noves fórmules d'integració i d'acollida a la llengua comuna, el català, pel que fa als nousvinguts, sempre amb el consegüent respecte envers la llengua materna de cadascú.

Premis Joan Coromines

Els Premis Joan Coromines. Uns guardons que es lliuren anualment per afavorir l'autoestima i que premien d'una manera pública i solemne persones, institucions i empreses que desacomplexadament treballen en català i pel català.

Campanyes a favor del català

Campanyes a favor del català. Suport actiu a tota classe de manifestacions i actes en favor de la llengua (TV3 als Països Catalans, campanyes a la universitat i als mitjans de comunicació en general, denúncies per l'incompliment de la Llei de Política Lingüística, etc.).

A més a més:

El projecte Parlem de parelles lingüístiques, gestionat per la CAL, inscrit al programa de Voluntariat per la Llengua, que ofereix suport a aquelles persones que volen iniciar-se a parlar en català.

Revista l'Esclatxa

L'Esclatxa, una revista trimestral sobre la llengua i la cultura catalana, amb articles d'opinió i debat on s'expressa l'actualitat lingüística dels Països Catalans i d'altres llengües minoritzades.

Iniciatives dels nuclis

Iniciatives locals dutes a terme pels diversos nuclis de la CAL estesos per la geografia catalana: passejades literàries, presentació d'obres emblemàtiques, conferències, actes populars, etc.

Projecte Xerrem

Grups de conversa en català, iniciats recentment, dirigits a persones que volen adquirir fluïdesa en la conversa i guiats per persones voluntàries.

A més a més:

Programes de TV sobre la llengua. "CAL PARLAR DE LLENGUA" un programa d'ETV Llobregat d'Esplugues, ideat, dirigit i presentat per la CAL. Un fòrum de debat i participació sobre la llengua que s'estén pel Baix Llobregat.

L'Esclètxa Revista trimestral informativa
de la llengua i la cultura catalanes.
Número 53. Hivern 2024

DIRECTOR:

Jaume Marfany

COORDINADOR:

Xavi Tedó

**HAN COL·LABORAT EN AQUEST
NÚMERO:**

Jordi Esteban

Galvão Debelle dos Santos

Gerard Barrabés

Jordi Fusté

Mercè López

CORRECCIÓ:

Mercè López

DISSENY I MAQUETACIÓ:

Maria Vilarnau

**REDACCIÓ, ADMINISTRACIÓ
I SUBSCRIPCIONS:**

C. Olzinelles, 118

08014 Barcelona

Tel. 93 4159002

cal@cal.cat

www.cal.cat

Dipòsit Legal: B-19.487-03

L'Esclètxa no comparteix
necessàriament les opinions de les
persones col·laboradores; l'opinió de la
CAL es reflecteix en l'editorial

La CAL anima a la reproducció parcial
de la revista, avisant primer i fent-ne
constar la procedència

L'Esclètxa és membre de l'Associació de
publicacions Periòdiques en Català
(APPEC)

La CAL opina

Tradicions i identitat

Oscar Wilde ens deia que “Quan algú comet una estupidesa, sempre la justifica mitjançant els més nobles motius”. Enguany, el pessebre finalment ha desaparegut de la plaça de Sant Jaume de Barcelona. Suposant que els que hi ha hagut durant la darrera dècada se'n podien anomenar pessebre. Enguany, també, els llums de Nadal del Raval no seran de Nadal, sinó “Llums d'Hivern”. “Hem volgut fugir de qualsevol referència religiosa, per a ser més inclusius amb totes les nacionalitats i religions que conviuen al barri” -diuen els organitzadors-. Tot això acompanya allò que ja es fa i es celebra en moltes escoles i en caus i espais: La festa d'Hivern. El Nadal ha desaparegut del llenguatge habitual d'aquests espais i s'ha deixat de fer el pessebre perquè som “una societat laica i respectuosa”.

La immensa majoria de tradicions a Catalunya són les que hem rebut a través del sedàs del cristianisme i que, alhora, han configurat al llarg dels segles el que anomenem “valors occidentals”. La nostra societat ve marcada per un calendari cristià, i tota la nostra tradició està formada al voltant de les festes tradicionals que provenen d'aquesta religió.

La primera representació coneguda del naixement de Jesús data del segle II i el pessebre més antic que es coneix data del

segle III, al monestir alemany de Füssen. A Catalunya hi ha documentat un pessebre de l'any 1300. També sabem que a final del segle XVI ja hi havia pessebres familiars. La Fira de Santa Llúcia data de l'any 1786.

En nom d'una pretesa “laïcitat, inclusiva i respectuosa” es van difuminant, tergiversant o directament eliminant el que són les tradicions catalanes arrelades des de fa segles als nostres països. Ens volen que confonguem religiositat amb tradició.

Desvirtuar, difuminar o eliminar les tradicions (que formen part de la cultura popular, la més arrelada a la societat) és una baula més -al costat de la llengua- de la pèrdua d'identitat, de la desnacionalització i substitució d'una identitat nacional.

Recordeu... Amb l'excusa de la canalla, van atacar els castells i els castellers. Amb l'excusa del feminisme, van atacar-nos el tió i els reis. Amb l'excusa del patriotisme, van intentar minimitzar la rumba catalana. I ara, amb l'excusa de la inclusivitat i titllant-ho de racisme, ens substitueixen el Nadal per la “Festa d'Hivern”, ens retiren els pessebres, els llums propis nadalencs i, potser ben aviat, en comptes de les nostres nades haurem de cantar “cançons d'hivern”.

Jaume Marfany Segalés
Director de l'Esclètxa

SUMARI

La CAL opina**Pàg 3****CORRELENGUA****Pàg 4-7** *El Correllengua reivindica la filòloga Carme Junyent***Pàg 8-9** *El correllengua desembarca a l'Ajuntament de Les Corts***APROFUNDINT****Pàg 10-13** *“Salvar Catalunya”:
Sílvia Orriols i l'orriolisme***CAL****Pàg 14-16** *Premis Nacionals
Joan Coromines***APROFUNDINT****Pàg 17-20** *Centralisme francès: política
municipal més enllà de
la lluita per la llengua***XERREM****Pàg 21-23** *Amistat veïnal catalana*

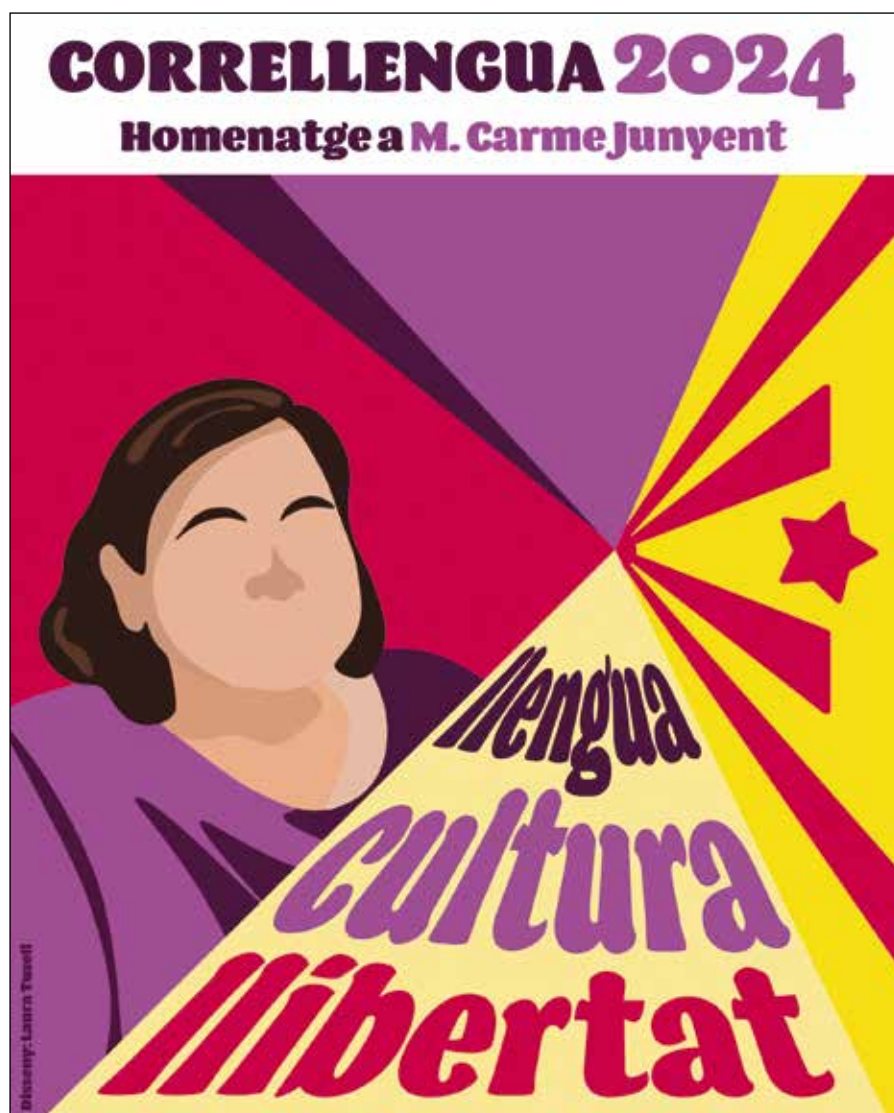
El Correllengua reivindica la filòloga Carme Junyent

Aquest 2024, la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) ha dedicat el Correllengua a la filòloga i lingüista Carme Junyent, i s'ha volgut posar èmfasi en la trajectòria i l'activisme d'aquesta estudiosa de les llengües amenaçades i minoritzades.

L'acte d'inici del Correllengua va ser el 4 d'abril a la Universitat de Barcelona, on a més de fer-se la presentació i la lectura del Manifest del Correllengua 2024 a càrrec del filòleg i escriptor Jordi Badia, es va fer una taula rodona sobre el tema central de la **diversitat lingüística que hi ha a Catalunya**. Els ponents van ser la Mònica Barrieras, professora de la Universitat

de Barcelona i membre del GELA; l'Òscar Andreu, còmic i guionista; i l'Amina Chabeh, activista i educadora.

L'acte va finalitzar amb el **bateig de la gegantona "Carme en Acció"** a càrrec d'Òscar Andreu. Es tracta de la primera figura d'imatgeria festiva de la CAL i ha estat construïda per Noemí Rocabert.

Jordi Fuster

L'acte central del Correllengua es va fer setmanes després, el 26 de maig, al municipi de Masquefa on la cultura popular, la història local i, sobretot, la **reivindicació d'una llengua catalana més forta** i amb més presència arreu del territori, van ser els eixos principals sobre els quals va transcórrer la jornada, organitzada per la CAL i l'Ajuntament de Masquefa.

Es van celebrar més d'una desena d'activitats al llarg de la jornada i com a objectiu principal, es va voler **aprofundir en la figura de la Carme Junyent com a mestra, veïna i activista per la llengua**. Es va fer una visita guiada a la vila incidint en els llocs on la lingüista homenatjada va deixar petjada. Tot amenitzat amb actuacions de música, teatre i cultura popular i l'encesa de la flama del Correllengua.

150 actes arreu dels Països Catalans

Aquest 2024 ha estat un any important pel Correllengua ja que se n'han celebrat més de 150 a tots els Països Catalans. Durant l'any, la CAL ha facilitat suport a gairebé

una norantena de Correllengües del Principat. Alguns d'aquests s'han aplegat per fer-lo més potent, com a **la Llera de Ter - Gavarres** amb 11 municipis o **la Garrotxa i la Vall d'en Bas** amb 8 municipis. Al Principat, s'han fet actes a: Alella, Almacelles, Arbeca, Argentona, Artés, Artesa de Lleida, Avinyó, Bagà, Balaguer. També a Barcelona, als barris de l'Eixample - Fort Pienc, Esquerra de l'Eixample i Sant Antoni, Horta-Guinardó, Les Corts, Sant Martí, el Clot i Poblenou, Sants, Hortafrancs

i la Bordeta. Més municipis com Bell-lloc d'Urgell, Berga, Bescanó, Bigues i Riells, Bordils, Calella, Casserres, Castellar del Vallès, Celrà, Cerdanyola del Vallès, Cervià de Ter, Cornudella de Montsant, Cubelles, El Masnou, El Palau d'Anglesola, Esplugues de Llobregat, Flaçà, Flix, Fornells de la Selva, Girona, Guardiola de Berguedà, Juià, La Garriga, La Vall d'en Bas, L'Arboç, Les Borges Blanques, Les Preses, Llagostera, Madremanya, Masquefa, Mataró, Medinyà, Mediona, Montoliu de Lleida,

CAL / Correllengua

Montornès del Vallès, Oló, Olot, Olvan, Prats de Rei, Puig-Reig, Reus, Ridaura, Sant Antoni de Vilamajor, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Climent de Llobregat, Sant Esteve Sesrovires, Sant Feliu de Llobregat, Sant Feliu de Pallerols, Sant Joan de Mollet, Sant Joan les Fonts, Sant Jordi Desvalls, Sant Just Desvern, Sant Martí Vell, Sant Pere de Riudebitlles, Sant Vicenç de Montalt, Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Gramenet, Santa Eulàlia de Riuprimer, Santa Eulàlia de Ronçana, Sitges, Tarragona, Tàrrega, Torrelavit, Tortosa, Tragó de Segre, Valls, Vandellòs, Vilada, Viladasens i Vilaverd. El Correllengua ha passat per 35 de les 42 comarques del Principat.

Presència al País Valencià i les Illes

Al País Valencià s'ha fet el Correllengua a una quinzena de municipis gràcies a l'ACPV. Enguany, a les Illes també ha estat un any especial i s'ha fet el Correllengua Interilles, unint totes les illes i passant per 61 municipis. L'acte de cloenda va tenir lloc a Ciutat de Palma durant la Diada per la Llengua, organitzada per l'Obra Cultu-

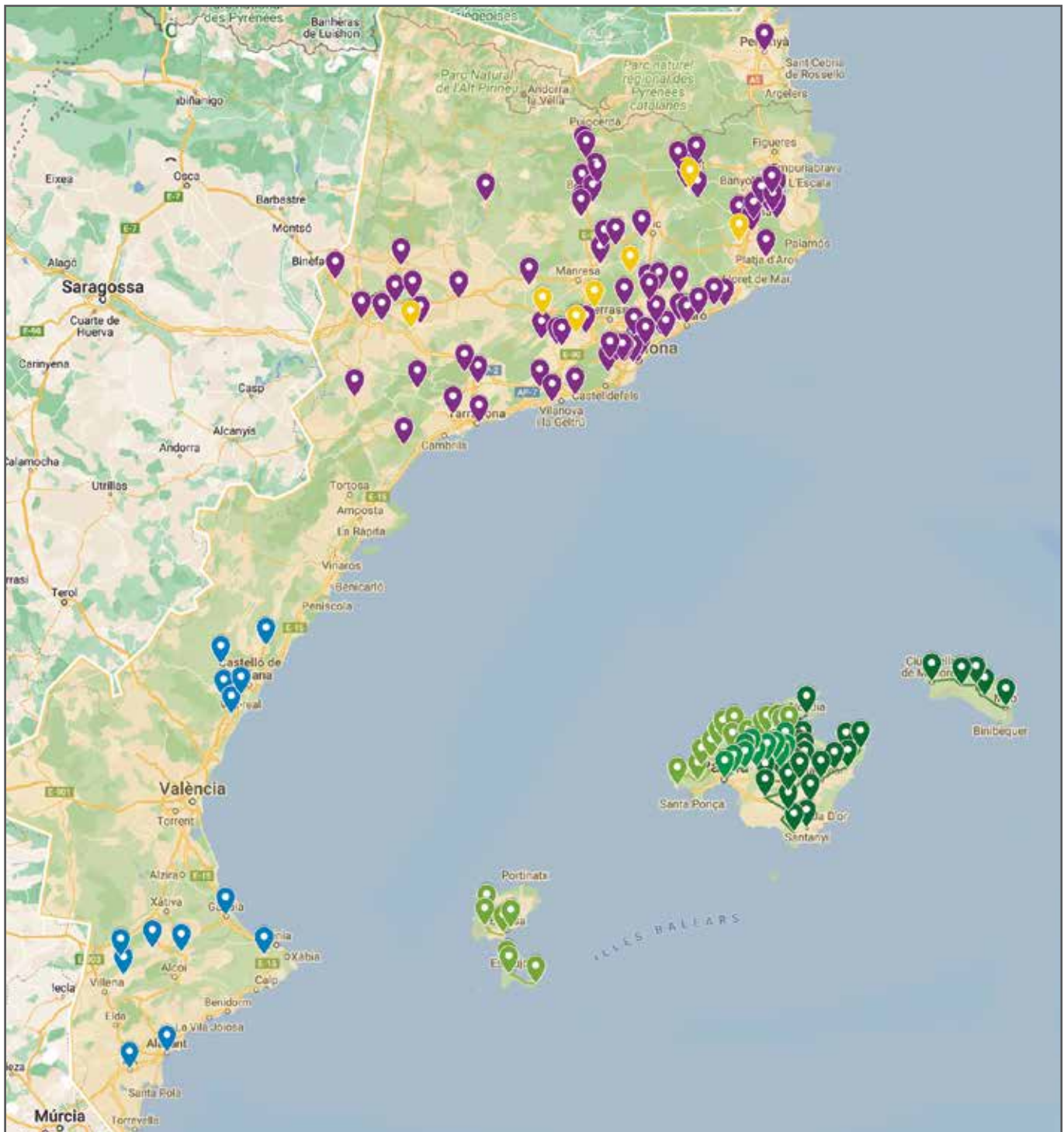

ral Balear (OBC) i Joves de Mallorca per la Llengua. S'hi van aplegar més de 40.000 persones.

Com cada any, la CAL ha fet coincidir l'acte final del Correllengua amb la ce-

lebració de la Diada de la Catalunya Nord. El dissabte 9 de novembre, sota el lema *Sem Catalunya Nord perquè volem!* es va portar a terme una manifestació pel centre de Perpinyà que va finalitzar amb un concert a la Casa Musical.

Mapa dels Correllengua fets el 2024, que podeu veure amb més detall dins del web www.cal.cat/projecte/correllengua-2024

El Correllengua desembarca

La Seu del districte de Les Corts deixa la possibilitat d'utilitzar, previ concurs, el seu espai expositiu durant un mes i la Comissió de Llengua de Les Corts (CLLC) vam presentar un projecte per a poder fer una exposició del Correllengua d'aquest any, dedicat a M. Carme Junyent. Atorga a més a més una petita subvenció per ajudar a cobrir les despeses que després cal justificar.

Xavi Tedó

I la CLLC ens vam posar a treballar de seguida; la CAL, Coordinadora d'Associacions per la Llengua, ens va facilitar els seus cartells dels diferents Correllengua des de l'any 2000 amb una explicació de com s'han anat mantenint i, amb la nostra pancarta, els desplegable explicatius i cartells de frases de la Carme Junyent, flyers, i la feina feta enguany, ens va quedar una exposició molt completa que feia molt goig de veure.

Es va inaugurar el 23 d'octubre amb la presència de les autoritats de l'Ajuntament i amb el cantautor de la Catalunya del Nord, Julien Leone, conegut per la seva participació al programa de TV3 "Eufòria" i que ens va obsequiar amb unes cançons i un joc amb paraules que a Perpinyà usen i que aquí no coneixem. Vam cloure l'exposició el 5 de desembre.

Una geganta en forma de C de Carme i Catalunya molt gran i que simbolitza la diversitat de llengües, ens donava la benvinguda quan s'arriba a la sala.

El 28 de novembre el professor de la UAB amb una gran trajectòria en els estudis dels usos lingüístics, Enric Larreula, ens va parlar de l'evolució del català tant a les escoles de la Bressola de la Catalunya del Nord amb les quals ha mantingut sempre el contacte, com amb l'escola Arrels.

A l'acte de cloenda, realitzat el 4 de desembre, en Pere Comellas, membre del grup GELA (Grup d'Estudi de Llengües Amenacades), ens va parlar de la tasca realitzada per aquest grup i de les recerques que tenen obertes. La Carme Junyent n'era la investigadora principal.

a l'Ajuntament de Les Corts

"Salvar Catalunya": Sílvia Orriols

En el món polític i mediàtic, és, segurament, la dona de qui més s'ha parlat en els darrers temps, la que ha suscitat més controvèrsia i la que ha originat més sentiments contraposats. Xavier Torrens, professor de Ciència Política a la Universitat de Barcelona, parla del fenomen de Sílvia Orriols al llibre "Salvem Catalunya. La gestió del nacionalpopulisme català."

Jaume Marfany
Director de L'Escletxa

"Salvar Catalunya" és un llibre molt treballat. Converses amb Sílvia Orriols, amb regidors, militants i seguidors o votants d'Aliança Catalana, assistència a conferències, mítings i un ardu treball de lectura d'una més que àmplia bibliografia sobre tot el que està relacionat amb l'extrema dreta i la ultradreta, amb el feixisme, el neofeixisme, el neonazisme i molt més. Aquesta bibliografia ocupa set pàgines del llibre. Xavier Torrens ha aconseguit endinsar-se plenament en el món d'Aliança Catalana i també en la figura de Sílvia Orriols. Torrens ens aporta molta informació sobre el perfil de Sílvia Orriols i el seu bagatge polític i, també, del perill que pot representar. El llibre ens permet conèixer la gènesi i els perquè de l'evolució i la consolidació d'Aliança Catalana.

Sílvia Orriols

De Sílvia Orriols, Xavier Torrens ens diu que no és una dona que hagi sortit del no-res. "És una líder creïble, una treballadora mileurista filla de pagesos, una dona intel·ligent, sorgida del poble i no pas de l'elit política econòmica o política del país". Diplomada en Biblioteconomia i Documentació, ha sigut militant de Jovent Republicà i d'Estar Català, partit amb el qual, el 2004 i en el 7è lloc de la llista, es va presentar a les eleccions al Parlament Europeu. Després del referèndum de 2017, va començar a participar activament en les protestes contra l'aplicació de l'Article 155. A les eleccions municipals de 2019 a Ripoll va sortir escollida amb 503 vots com a única regidora del Front Nacional de Catalunya.

A les eleccions municipals de 2023, s'hi va tornar a presentar, aquesta vegada com a alcaldable del nou partit Aliança Catalana, i va ser la força més votada amb 1.559 vots, un 33%, va obtenir 6 regidors i va acabar sent l'alcalde de Ripoll. El maig del 2023, mig any després, Aliança Catalana

es va presentar a les eleccions al Parlament de Catalunya amb l'eslògan "Salvem Catalunya". El partit va obtenir 118.032 vots i dos escons i Sílvia Orriols va esdevenir diputada del Parlament.

Com es pot explicar l'ascens meteòric de la líder d'Aliança Catalana i del seu partit? El 2019 obtenia 503 vots. Quatre anys després, triplicava aquests vots i només mig any més tard el partit obtenia el 3,78% de vots en unes eleccions nacionals... 118.302 ...

Ultradreta, extrema dreta, feixisme?

Torrens explica en el llibre que cap professor de ciència política et dirà que Sílvia Orriols i Aliança Catalana són feixistes. El perquè no ho són ho argumenta analitzant els quatre corrents de l'extrema dreta. El primer, és un corrent que es coneix com el supremacisme blanc o el nacionalisme blanc. A tothom li ve al cap el Ku Klux Klan. Creuen que la nació és la nació blanca, i és el més semblant a parlar de raça blanca.

El segon, són els anomenats, també, neofeixistes o neonazis, però en aquest cas són nacionalistes radicals, o ultranacionalistes. El cas més conegut seria el de Jean-Marie Le Pen. Són antisemites, i amb la boca grossa o petita continuen venerant Hitler, i serien l'extrema dreta tradicional.

En tercer lloc, hi ha un corrent que aquí no és conegut, el de Javier Milei, llibertarisme de dretes. Un neoliberalisme molt radical, però alhora, en temes morals, de drogues, d'avortament, pot arribar a semblar molt d'esquerres.

I el quart, són els nacionalpopulistes, que són nacionalistes radicals que, com a característica, tenen el rebuig de les persones musulmanes, conegut com a islamofòbia, el rebuig de les persones immigrants, cone-

ols i l'orriolisme

gut com a xenofòbia, i l'antielitisme. Sílvia Orriols i Aliança Catalana es trobarien en aquest corrent.

Orriols i Aliança Catalana són racistes?

Són racistes en el sentit de racisme cultural, que és un racisme diferent del racisme biològic. És a dir, el racisme biològic de l'època de Hitler parlava de races biològiques, genètiques. Això ho rebutja Sílvia Orriols. En cap cas parlen de races en el sentit biològic.

El racisme contemporani, excepte en els partits neonazis, és un racisme cultural.

Això vol dir que no parlen mai de races. Però consideren que les cultures i les religions han d'estar en els seus territoris. Per tant, consideren que l'Islam ha d'estar en territori musulmà, però no a Catalunya.

Aliança Catalana: el VOX català?

Torrens argumenta que Aliança Catalana no és el mateix que VOX. Hi ha unes diferències entre ambdós partits que són molt remarcables. Per començar, pertanyen a nacions i llengües diferents. Aliança Catalana és anti-franquista. Tant Orriols com el partit no són contraris ni a l'homosexualitat, ni a l'eutanàsia, ni a l'avortament. AC

condemna la violència masclista i té una àmplia presència femenina en el partit. En el Parlament Europeu, VOX s'alinea i forma part del grup *Patriotes per Europa*; en canvi, AC podria pactar i integrar-se en qualsevol dels tres grups existents (*Sobiranistes, Conservadors i Reformistes Europeus i Europa de les Nacions Sobiranes*). A més, AC no rebutja el feminisme, ni tampoc la comunitat LGTBI, ni és bel·ligerant amb Israel ni tampoc amb l'ecologisme.

Els atemptats gihadistes del 17 d'agost de 2017

Malgrat el que molta gent comenta, l'aparició i ascens d'Aliança no té una sola

Aprofundint / L'Orriolisme

causa, no neix dels atemptats terroristes gihadistes del 17 d'agost de 2017. “Si la fortalesa la tragués d'aquí, -afirma Torrens- el 2019 no hauria obtingut 500 vots i no hauria estat l'única regidora”. Allò que la fa créixer és la possibilitat de tenir una caixa de ressonància a l'Ajuntament de Ripoll del 2019 al 2023, en la qual, per primer cop, pot fer el seu discurs.

En el capítol tres del llibre, titulat *Narrativa de la ira: l'atemptat gihadista* i també en el quatre, *Reportatge de la ràbia: el postatemptat*, l'autor explica molt bé la radicalització dels joves de Ripoll i com de malament es va gestionar el postatemptat.

Les frases i paràgrafs poden resultar molt crus, però reflecteixen la trista realitat que es va viure i patir a Ripoll:

“En comptes d'imputar els atemptats explícitament al terrorisme gihadista, es va decidir amagar l'islamisme radical com la causa del problema.”

“La germana d'un dels terroristes, Hafida Oubakir va dir: “és obligatori per als ho-

mes fer la Gihad, no és un joc...” van prendre el camí de Déu, el de la religió i el de la sunna del profeta. La pau sigui amb ells.”

“El nou Imman de la comunitat va dir als pares: Els nois són màrtirs. Han fet la gihad per Al·là.”

“A causa d'aquests fets tan tràgics, en un altre país haurien tancat la mesquita de Ripoll, i aquí l'hem feta més gran.”

Aquests capítols tenen una conclusió: “No es podrà resoldre el problema públic si no se'n parla, quan s'amaga sota les pedres. És una de les raons de l'aparició d'Aliança Catalana.”

La ideologia d'Aliança Catalana

En el capítol vuit, titulat *Les sis emocions i les sis ments pensants de l'orriolisme* Torrens explica què i qui podem trobar darrera la ideologia d'Aliança Catalana. En el seu rerefons ideològic hi trobarem el pensament del català Daniel Cardona; els francesos Renaud Camus i Alain de Benoist; el nord-americà Steve Banton; l'alemany

Carl Schmitt i l'italià Antonio Gramsci.

On fa forat Aliança Catalana?

En les darreres eleccions al Parlament de Catalunya va obtenir 118.302 vots. Torrens ha analitzat d'on poden haver vingut aquests vots i conclou que n'agafa 62.020 de Junts; 14.295 provinents de vots blancs o nuls; 12.271 de l'abstenció: 11.209 d'ERC; 5.967 votants nous; 4.144 del FNC; 3.788 de la CUP; 3.024 del PDe-Cat; 428 de Primàries; 419 de VOX i 1.637 d'altres opcions.

Té futur Aliança Catalana?

En el darrer capítol, *El futur d'Aliança Catalana: talla foc o gasolina al foc?* Torrens explica que Orriols va creixent, que la taca d'oli s'escampa. Que el cordó sanitari, fins ara, és més una gasolina al foc que alimenta l'orriolisme que no pas altra cosa.

L'autor fa una comparació amb l'evolució en el vot que han tingut altres forces nacionalpopulistes europees. *Chega*, partit nacionalpopulista de Portugal ha passat

Aprofundint / L'Orriolisme

d'un diputat el 2019 a 50 diputats el 2024. Meloni va obtenir el 2018 un 3,7% dels sufragis; quatre anys més tard és primera ministra d'Itàlia. Alternativa per Alemanya va entrar per primer cop al Bundestag el 2017 i el 2024 ja ha estat la segona força alemanya en les eleccions europees.

“Per la gent corrent el que compta és poder arribar a final de mes i viure segurs a casa i al carrer [...] La pedra angular és el disseny

i la implementació de polítiques públiques amb impacte social, especialment en barris populars de treballadors i, també, adreçats a la classe mitjana.”, recorda l'autor.

El capítol i el llibre acaben amb aquest paràgraf: “De què o de qui cal ‘Salvar Catalunya’”. Aquest reportatge, fruit de la investigació dels fets dona les claus al lector per treure'n les seves pròpies conclusions. El temps dirà si Aliança Catalana acaba el

seu periple a les municipals del 2027 o a les eleccions al Parlament que podrien ser el 2028, o bé entrem en la consolidació del nacionalpopulisme català. L'ocàs d'Aliança Catalana voldria dir que hem començat a implantar polítiques públiques amb l'impacte social que resolen problemes que amenacen la societat. L'ascens o el descens de Sílvia Orriols i Aliança Catalana depèn del poble de Catalunya.”

Aliança Catalana, una barreja d'ideòlegs. D'esquerra a dreta i de dalt a baix:

Steve Bannon, Carl Schmitt, Alain de Benoist, Renaud Camus, Antonio Gramsci i Daniel Cardona

Els Premis Nacionals Joan Coromines en un clam per la unitat

El 23 de novembre, a Esplugues de Llobregat, va tenir lloc l'acte de lliurament de la vint-i-dosena edició dels Premis Nacionals Joan Coromines. És un esdeveniment impulsat des de l'any 2002 per la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL). S'organitza anualment en record a la trajectòria i a la persona del gran filòleg i lingüista Joan Coromines.

La seva finalitat és fer un reconeixement a persones, entitats o empreses que han destacat pel seu compromís en la normalització de la nostra llengua, cultura i nació.

La vint-i-dosena edició ha premiat: David Vila i Ros per la seva trajectòria al servei de la llengua catalana mitjançant la seva difusió, per tal d'assolir-ne la plena normalització en l'ús social; com a entitat, pels trenta anys de l'associació de promoció de la llengua a les Illes Balears. Els altres premiats van ser l'Associació Cívica per la Llengua (ACL) "El Tempir", per la feina continuada durant trenta anys de defensa de la llengua i dels drets lingüístics dels valencians; Antoni Bassas i Onieva, per ser un referent de la ràdio i de la televisió que es fan al nostre país i per la seva sensibilitat envers la llengua catalana.

El guardó local va ser per Espluga Viva, per la celebració de cinquanta anys de

l'entitat de compromís amb el jovent, la llengua, la cultura i el país. El títol pòsthum va ser per Aureli Argemí i Roca, per la seva dilatada lluita per fer conèixer i promoure la realitat nacional catalana al món i difondre el coneixement i la defensa dels pobles i les nacions sense estat i els seus drets col·lectius.

Enguany, la CAL ha volgut fer una aposta per apropar entitats de la resta dels Països Catalans, l'ACL "El Tempir" i Joves de Mallorca per la Llengua, per reivindicar la unitat de la llengua i unir esforços per revertir el moment tan fràgil en què es troba el català.

El periodista Antoni Bassas, en recollir el premi, va destacar les variables que cal tenir en compte sobre l'actual situació de la llengua: "Vivim en un sistema comunicatiu i en un ordre polític tendents a fer-nos creure que som un subsistema, però

Coromines es converteixen en unitat de la llengua

si hi dediquen tants esforços a fer-nos-ho creure, deu ser perquè no deu ser veritat". Bassas, en aquest sentit, va apel·lar a la necessitat de tenir més autoestima com a societat i també més autoexigència, "per parlar amb normalitat en català a tot arreu i endur-nos-en més d'un sorpresa".

David Vila i Ros va parlar de la importància de parlar sempre en català, a tot arreu i amb tothom, "especialment amb aquelles persones que encara no s'hi han decidit". En premiar Joves de Mallorca per la Llengua, l'acte va tenir un caire transgeneracional, atès que la seva presència i el seu discurs va fer èmfasi en el paper del jovent d'arreu dels Països Catalans a l'hora de defensar el català: "Som conscients que som hereus d'un llegat inesborrable que ens obliga cada dia a seguir avançant", va dir Josep Buades.

L'Associació Cívica per la Llengua "El Tempir", va fer referència a la lluita per la llengua i a la importància de no rendir-se: "És cert que aquest projecte, el que defensa El Tempir, no és fàcil de dur a terme, però nosaltres responem sempre el mateix: la utopia té la gran virtut que ens fa caminar, perquè la immobilitat ens fa retrocedir", va afirmar Josep Escribano, president de l'entitat. Ester Moreno, presidenta de l'Espluga Viva, va demostrar la mateixa determinació a l'hora de defensar la llengua: "Aquest premi l'entem com una empena i ens dona força per continuar el mateix camí de divulgació de la nostra llengua i cultura". El premi a títol pòstum va ser per Aureli Argemí i Roca. La vídua d'Aureli Argemí, que recollí el premi, va destacar la tasca de defensa dels drets lingüístics universals que va dur a terme Argemí a través del CIEMEN.

Van tancar l'acte el president de la CAL, Jaume Marfany i el conseller de Política

Lingüística Francesc Xavier Vila. En el seu parlament, Marfany va recordar M. Carme Junyent i la seva frase: Ho podem tenir tot però si no usem i no transmetem la llengua desapareixerà igualment". [...] El futur de la nostra llengua depèn en bona part del que fem nosaltres, els catalanoparlants, però també del que pugui fer aquella part de la població (que a hores d'ara són la majoria) que o bé no la saben

o bé no l'usen. Si a curt o mitjà termini no som capaços entre tots que la gran majoria d'aquestes persones faci seu el català i l'utilitzi com a llengua comuna de relació, el futur serà més que negre."

El conseller Francesc Xavier Vila va cloure l'acte tot dient que "Hem de treballar perquè la situació actual sigui reversible i és reversible amb l'esforç col·lectiu. Podem

CAL / Premis Joan Coromines

capgirar les actuals tendències negatives”. I això ho hem de fer des de l’Administració, però comptant amb la col·laboració i l’ajut de tota la societat catalana.”

So Nat Grallers van tancar l’acte amb la interpretació de quatre dels himnes dels Països Catalans: El Cant de la Senyera, La Balanguera, La Moixeranga i Els Segadors, amb el públic emocionat dempeus. Enguany, sí que podem dir que la CAL ha trencat fronteres i ha apropat en aquest acte els diferents parlars de la nostra llengua.

Centralisme francès: política municipal més enllà de la lluita per la llengua

Com s'explica que l'estat francès sigui tan eficaç a l'hora d'erradicar les altres llengües que existeixen en el seu territori? Mitjançant la força, per suposat, però una força ben diferent de la que fa servir l'estat espanyol. L'episodi administratiu viscut a començaments d'any a l'Alt Vallespir il·lustra els mecanismes de control subjacents al discurs de la llibertat d'expressió, molt característic del model francès.

Parlar del dret a l'autodeterminació és parlar del principi de subsidiarietat, segons el qual les decisions s'han de prendre a l'escala geogràfica més reduïda possible. Aquest principi ètic configura una forma de sobirania que s'articula des de baix. A la pràctica, el principi de subsidiarietat dona protagonisme als veïns i als seus Ajuntaments, quelcom que l'estat francès vol evitar.

En l'últim número de l'Esclatxa, hem donat a conèixer els reptes municipals als quals s'enfronta la batllessa de l'ajuntament dels Banys, Maria Costa. És essencial entendre els reptes quotidians, perquè una llengua no es defensa només amb polítiques lingüístiques. És en el dia a dia que l'equip municipal dels Banys va creant les condicions per mantenir una relació de forces favorable als habitants del municipi. Com hem explicat, recentment s'ha desbloquejat un projecte econòmic de grans dimensions que s'insereix en un esforç més ampli de revitalitzar una vall estancada en un model termal sense futur.

La contextualització presentada al número 52 de l'Esclatxa permet encarar un nou repte: el de comprendre com funciona el centralisme a la française. És ben sabut que el català es troba molt malmès a la Catalunya Nord. Només una tercera part dels habitants declara saber parlar català. Més del noranta per cent de les interaccions en l'espai públic tenen lloc en francès. Però el fet és que una part significativa de la població del departament dels Pirineus Orientals se sent catalana i s'enorgulleix de ser-ho. Defensen la identitat catalana sense reivindicar-ne l'idioma, el que resulta incomprendible des del Sud. Encara més, en els darrers comicis europeus l'extrema dreta francesa ha aconseguit més del 50%

dels vots, el que suggereix que la reivindicació de símbols culturals catalans no entra en contradicció amb la tradició centralista francesa.

Com s'explica que l'estat francès sigui tan eficaç a l'hora d'erradicar les altres llengües que existeixen en el seu territori? Mitjançant la força, per suposat, però una força ben diferent de la que fa servir l'estat espanyol. L'episodi administratiu viscut a començaments d'any a l'Alt Vallespir ens servirà per il·lustrar els mecanismes de control subjacents al discurs de la llibertat d'expressió, molt característic del model francès.

Maria Costa intervé durant la trobada 2023 de la federació "Regions i Pobles Solidaris" / Autoria: Galvão Debelle dos Santos

Aprofundint / *El centralisme francès*

Un joc deslleial: Les competències municipals sota pressió

Amb la llei NOTRe de 2015, l'estat francès va desplaçar les competències turístiques del nivell municipal al de la mancomunitat. Les oficines de turisme deixen de ser administrades per cada ajuntament, que fins llavors podien adaptar-les en funció del seu programa polític. Resulta que el 2023 el Vallespir era un dels últims increts de França on encara no s'havia aplicat aquesta llei centralista.

Va ser llavors que la batllessa Maria Costa va capitanejar una negociació de les regles del joc. El repte, que és tot menys fàcil, és fomentar el turisme sense perdre autonomia local. Resulta que els Banys es beneficia de finançaments especials degut a la qualitat dels seus serveis turístics, íntimament lligats al negoci termal. Per tal de no perdre aquest segell de qualitat, els Banys proposa una absorció-fusió invertida: els Banys absorbeixen els 13 altres municipis, als quals s'estén la Categoria 1 de turisme. Així, els Banys conserven la seva competència en turisme, els 13 municipis reben més finançaments, i l'estat francès no pot dir ni pruna.

I així ha estat. A inicis de 2023, els Banys i els 13 altres municipis de l'Alt Vallespir creen un nou organisme de la mancomunitat, l'Agència d'Atractivitat. Aleshores, l'estat francès aconsella que aquesta estructura adopti la forma d'un EPIC (Establiment Públic Industrial i Comercial). Així doncs, el territori de l'Alt Vallespir passa a ser promogut de forma coherent, amb la visió col·lectiva que caracteritza la política de la batllessa. Com dèiem en el nostre article anterior, l'Alt Vallespir va quedar arruïnat per l'Aiguat de 1940, i depèn en bona mesura dels ingressos del sector turístic.

Però, tot just passat un any de la creació de l'Agència d'Atractivitat, l'estat francès torna a la càrrega. Al desembre de 2023, l'Ajuntament dels Banys aprovava un avançament de 200.000 € destinats a pagar els sous del personal de l'Agència. A inicis d'any, els controls d'igualtat sancionen

Cronologia del conflicte entorn a la competència turística:

- 2015 : Aprovació de la llei NOTRe (lleï nº2015-991).
- Març 2023 : Creació de l'Agència d'Atractivitat (AA) mancomunada sota la forma jurídica d'EPIC.
- Desembre 2023 : Aprovació pel consell municipal dels Banys d'una aportació de 200.000 € al pressupost de l'AA.
- Gener 2024 : Els controls d'igualtat rebutgen aquesta mesura al·legant un conflicte d'interessos.
- Febrer 2024 : El ple municipal dels Banys revoca el finançament prèviament aprovat i accepta transformar l'AA en una associació (EPA).
- Març 2024 : L'estat francès rebutja la transformació de l'AA en un EPA.
- Abril 2024 : Maria Costa i el president de la mancomunitat, Claude Ferrer, es reuneixen amb els representants de les diverses administracions franceses.
- Maig 2024 : L'estat francès posterga al 2025 la resolució del conflicte d'interessos.

Vistes sobre el Tec des dels Banys / Autoria: Hugues Argence

Aprofundint / *El centralisme francès*

La Vil·la Denise, domicili d'en Macià / Autoria: Lind'artwork

aquesta mesura, al·legant que la batllessa no pot finançar l'Agència i, alhora, ostentar-ne la presidència. El que s'havia fet seguint les instruccions de l'estat francès esdevé un tema de conflicte d'interessos, quan l'any anterior s'havia pogut fer sense problemes.

Davant d'aquesta situació, Maria Costa proposa crear una associació, seguint el model del Conflent. L'Agència passaria a ser un EPA (Establiment Públic Administratiu), i la presidència quedaria en mans de l'antic batlle de Prats de Molló i la Presta. Aquesta solució també va ser rebutjada per l'estat, que només concep una sola solució: la de passar pels seus organismes reguladors. Tant val dir que, rere aquest procés, la competència de turisme dels Banys quedaria en no-res, i per tant la resta de la vall tampoc es beneficiaria dels privilegis administratius de l'estació termal més freqüentada de la vall.

En conseqüència d'aquest advertiment de la justícia administrativa, el febrer de 2024 el consell municipal dels Banys va revocar l'atribució de l'avanç de 200.000 €. S'apropava la primavera i estava clar que cap al maig no quedaria pressupost per pagar els sous del personal de l'Agència. Preparada per enfrontar-se a la justícia administrativa francesa, la batllessa va demanar i obtenir el suport del president de la mancomunitat, Claude Ferrer, batlle de Prats de Molló i la Presta. Rere intenses consultacions, a mitjans d'abril Ma-

ria Costa i Claude Ferrer van decidir de baixar plegats a Perpinyà, representats pel mateix advocat i per defensar una sola i mateixa postura.

És crucial subratllar que tot dos són batlles polítics compromesos amb la pertinença del Vallespir a Catalunya. Són defensors de la llengua catalana i de les particularitats del Rossellonès, i treballen per promoure la cultura i la història catalana de la vall del Tec (com per exemple amb la creació d'un museu transfronterer "Les Valls Catalanes" que agrupa les valls del Tec i del Ter).

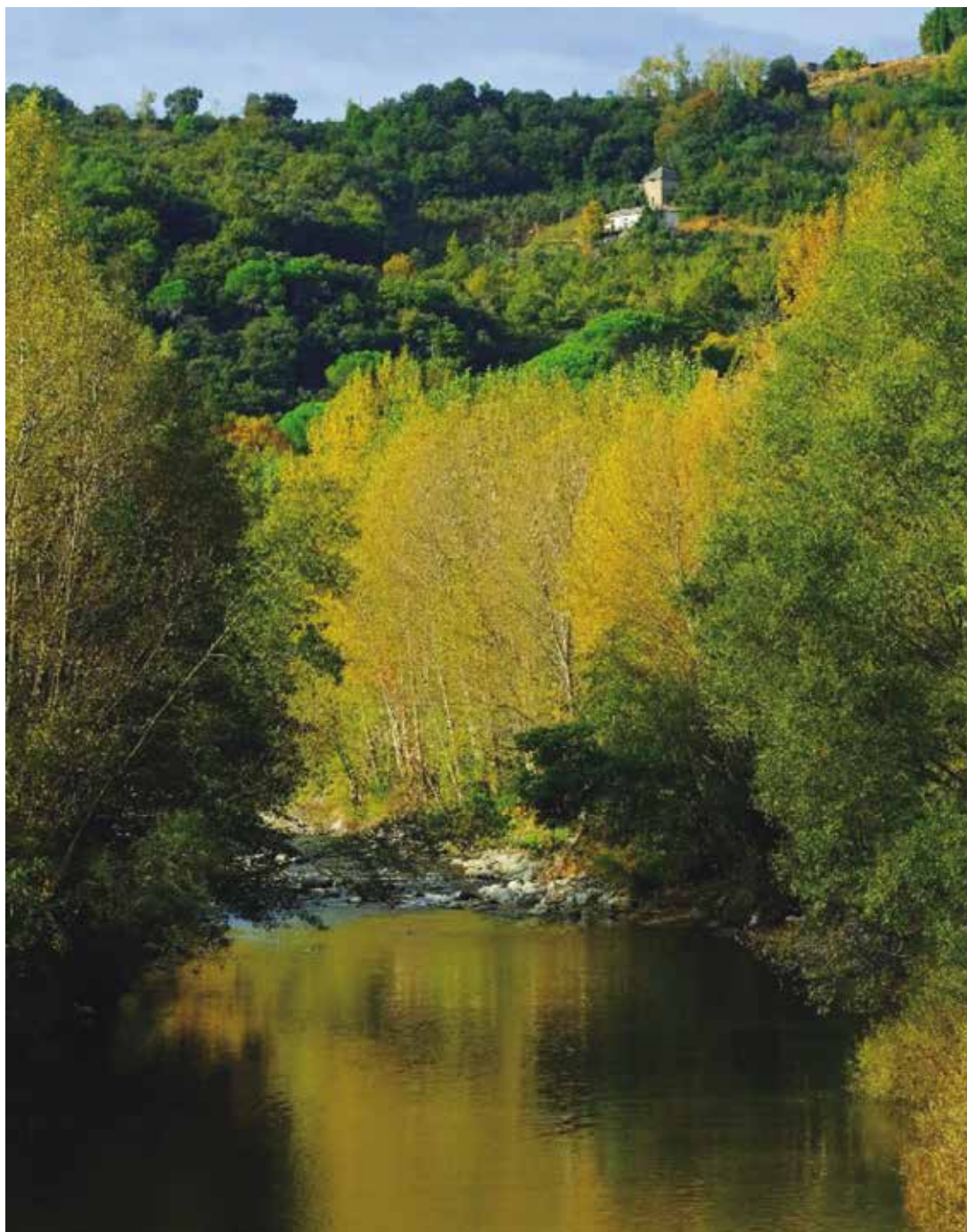
Un independentisme català à la française?

Ja coneixem amb escreix les característiques de l'autoritarisme espanyol. La política de mà dura té el desavantatge de crear una reacció política desfavorable al règim. Molts recordareu les sàvies paraules d'en Francesc Macià que, rere els Fets de Prats de Molló, afirmava que "perdent, guanyarem". L'any 1926, en Macià instal·lava la seu central del seu partit a la Vil·la Denise i planificava un cop d'estat que mai tindria lloc. El seu petit exèrcit, mal entrenat, va ser delatat i descobert pels Gendarmes, que van detenir tothom abans que el pla es posés en marxa. Davant de l'absència de fets delictius, i perquè l'estat francès funda la seva legitimitat sobre la llibertat d'expressió, no hi van haver repercussions legals.

Aprofundint / *El centralisme francès*

El judici d'en Macià va portar al primer plànol mediàtic la causa catalana. Aquesta visibilitat va tenir un alt cost polític per a la dictadura d'en Primo de Ribera. De vegades, l'aposta tàctica per la legitimitat aconsegueix molt bons resultats. En són un exemple les pallisses de la Guàrdia Civil durant l'1 d'Octubre, que van esgarriar mitja Europa. Podem dir que la batllessa Maria Costa també seguia aquesta línia quan va defensar el seu dret a parlar català als plens municipals, emparant-se en el dret a la llibertat d'expressió.

En aquest nou episodi de la política vallespirenca, l'aposta ha estat de definir des d'un bon començament unes regles del joc que siguin favorables. No cap dubte que l'estat francès tornarà a la càrrega per reduir el Vallespir a la impotència. És fins i tot probable que el procés de negociació fracassi i que l'estat acabi guanyant. Però mentrestant, els habitants de l'Alt Vallespir poden caminar amb el cap ben dret.

L'Alt Vallespir, deshabitat i salvatge / Autoria: Hugues Argence

Amistat veïnal catalana

“Si no parlem tots més català anirem a mal borràs”. Els sociolingüistes ens assenyalen camins per superar aquest tràngol i ens recomanen que mantinguem i creem arreu espais de catalanitat, punts socials que convidin a conviure i parlar la llengua del país. El projecte Xerrem Junts de la CAL n’és un recurs, està basat en la condició de veïnatge i ho fa possible .

Tot seguit, reproduïxo una conversa, autèntica pel que fa a l’essència tot i que l’hagi farcit de molts detalls. Hi transmeto el missatge que és possible i viable que veïns o veïnes aconseguixin nous parlants de català entre altres veïns i veïnes que no l’entenen ni el parlen i que ho poden fer de manera natural, sense estructures especials; directament, amb naturalitat, paciència i empatia. Convido des d’aquí els milers i milers de catalans que teniu aquelles estones per prendre un cafè o fer una passejada, que hi penseu: les podeu aprofitar també per fer país tot xerrant amigablement amb qui vol entendre i parlar català. Vet aquí la pel·lícula.

—Escolta, Jordi. Mira, conec dues o tres veïnes amigues que no parlen català i m’hi relaciono de tant en tant. Se’ls nota que els faria patxoca saber-se més del poble, conèixer més gent, xerrar i ser unes més enmig de tantes... Molta gent canvia al castellà quan les troben i elles noten el canvi. Això no les ajuda, t’ho asseguro. Fins

i tot se’n queixen. Jo miro de no fer-ho, però no et pensis, em costa: veig que entenen quatre coses però no acaben de captar el que vull dir-los o preguntar-los i, clar, allò no té més tela i se m’acaba la corda. Elles tampoc no gosen preguntar-me res i de seguida acabem el fet i ens diem adeu. Tu que hi entens, d’això, saps què s’hi podria fer? Si sabés la manera de mantenir-hi conversa i interessar-les pel català, ni que fossin coses molt senzilles, no sé, m’aniríem a proposar-los de quedar una dia de tant en tant al bar del centre social o al banc de la plaça i xerrar. Seria magnífic. Crec que, a més, ens explicariem moltes coses, ens entendríem i fariem amistat. És possible això? Pensa que jo no soc pas mestra de res. Parlo català i m’encanta que la gent del poble hi parli.

—És molt important això que em dius, Sara. Segur que hi ha més dones i homes com tu que tenen el mateix neguit al poble o al barri. I homes i dones a qui encantaria entendre i parlar català. Tens cinc minuts per a mi?

Jordi Esteban

Director del projecte Xerrem Junts

—I tant! Què és el primer que em cal per engegar-ho?

—Una primera part ja la tens i és indispensable: no et sents lluny d'aquestes dones i estàs disposada a tenir-hi relació i tractar-les de tu a tu. Fins i tot disposada, pel que em dius, a acabar sent-ne bones amigues. I n'hi ha una de segona que depèn d'elles: que també sentin la proximitat i els plagi connectar amb tu en català. Veig que això també passa, perquè quan us trobeu aneu més enllà de l'hola i l'adeu. Si aquestes dues antenes estan actives, comencem bé perquè l'empatia aquí és la base de tot. Com que connecteu bé, voldreu trobar-vos, sentireu emoció en comunicar-vos i fareu anar el magí per ensenyar o aprendre llengua i mil coses més. Som això, noia, les persones: sentiment, voluntat i pensament. I si estan en marxa, tot va sobre rodes.

—És veritat. Però continuo perduda, Jordi. Com m'hi comunico, què els dic, què els comento de manera que ens ho passem prou bé, vull dir, que riguem, que ens diguem que sí o que no, que ens emportem alguna cosa de l'altre, alguna cosa de veritat, que tinguem ganes de tornar-hi... És que no m'entendran pas gaire!

—Doncs hi ha dues coses que et convé aprendre: el que cal saber d'una llengua per començar a tenir una conversa amistosa i com pots fer-t'ho perquè els ho traspassis tot xerrant. Si tens això, ja tens el programa muntat. Es tracta que cada vegada que t'hi vulguis trobar pensis en alguna cosa interessant que puguin aprendre i decideixis estratègies perquè la captin i alhora riguin, diguin que sí o que no i us emporteu alguna cosa les unes de les altres, tal com dius amb molta punteria.

—Comencem per la primera. Llista de coses que els he d'ensenyar.

—Bé, més que ensenyar-les, fer-les anar a la conversa unes quantes vegades perquè les captin i les diguin mentre s'ho passen bé. Són paraules o frases curtes que es fan servir molt quan xerrem. Mira-te-les i digues què et sembla. Són dins d'aquests titolets. N'hi ha moltes, però no t'espantis i comença per les més senzilles.

Saludar i acomiadar-se. Demanar perdó i donar les gràcies. Dir si tinc gana, son, set, fred o calor, i si en tinc molta, no gaire o gens. Dir si estic contenta o trista i per què. Dir si algú és nen, nena, noi, noia, home... Dir com és la gent que conec, alta, baixa, grassa, prima, rossa, morena... Anomenar parentius: pare, mare, oncle... Anomenar les parts de la casa on vivim. Dir si una cosa ens agrada molt, no gaire o gens. Saber dir els colors principals. Anomenar peces de vestir i comentar com són. Comentar si una cosa és bonica o lletja. Comparar dues coses segons una qualitat. Saber dir els nombres de l'u al cent. Saber situar una cosa en un lloc: a dalt, a baix, davant... Saber indicar moviments: amunt, avall, endavant... Explicar coses que fem sovint: esmorzar, dinar, dormir... Saber els noms dels dies de la setmana, dels mesos, dels moments del dia. Comentar menjars que fem i que ens agraden. Anomenar les parts del cos, les coses que li poden passar, els remeis que hi posem... Dir quines aficions tenim... Parlar de tot el que hi ha al poble. I una llista encara més llarga de coses que tu mateixa hi afegiràs.

—Ostres, i tant! Em parlaves d'estratègies...

—Sí, és clar. Te'n dic unes quantes. Abans de trobar-te amb elles pensa en una o dues coses per aprendre, recull imatges o vídeos d'internet i desa-les al mòbil per ensenyar-les, dibuixa davant seu el que vols ensenyar, parla a poc a poc i amb frases curtes i clares, demana'ls que repeteixin frases molt usuals, porta objectes que ajudin a comentar i parlar, passegeu pels carrers i assenyaieu coses, escolteu juntes cançons populars o infantils, etcètera.

—Creus que ho sabré fer, tot això que em dius? De voluntat, no me'n falta, però et recordo que no soc mestra i no sé si me'n sortiré. No tens pas cap llibret o dossier amb dibuixos i explicacions que m'hi ajudin?

—Mira, no fa gaire van sortir dos llibres que et poden interessar. Són els volums 0 i 1 de la col·lecció Xerrem. Quaderns de conversa de l'editorial Fonoll. Connecta-hi i compra'ls. No són gens cars (16 + 12 €) I te'ls porten a casa. Aquesta és l'adreça: <https://tuit.cat/bJcfz>. Al primer volum trobaràs un reguitzell de suggeriments que t'acompanyaran quan parlis de tot això que es proposa al segon. Està tot molt clar. Tindràs un bon rebost per fer conversa senzilla amb aquestes dones.

—Doncs, encantada, Jordi! Poso fil a l'agulla.

—Ja em diràs com et va! Segur que te'n sortiràs. Quan ho hagis experimentat et demanaré un petit article que serveixi de testimoni, que hi ha molta gent que ho podria fer. Entesos?

—Fet!

Posa el català en moviment!

La llengua catalana, ara més que mai, necessita el teu suport. Mou-te i ajuda'ns a fomentar-ne l'ús social associant-te a la CAL. Sent una part activa de la CAL contribuiràs:

- A la creació i el manteniment de més de 250 grups de conversa del projecte XERREM JUNTS.
- A la normalització de la llengua a través de la campanya festiva i reivindicativa del CORRELENGUA.

Regala el carnet de soci per festes

Aquests són els avantatges:

- Et posarem al dia dels nostres projectes.
- Rebràs *L'Escletxa*, la revista de l'entitat.
- Podràs ser part dels nuclis actius del territori.
- Tindràs veu i vot en les convocatòries que s'escaiguin.
- I sobretot... estaràs ajudant a posar en moviment el CATALÀ!

#elreimeiqueensCAL

www.cal.cat/fes-te-n-soci/